

Seminarski rad iz statističkog softvera 3
Ispitivanje baze: Survival from Malignant
Melanoma

Radila: Tijana Molerović

Asistent: Marija Radičević

Matematički fakultet, Beograd, 2016. godina

Sadržaj:

1.Uvod

2.Učitavanje baze i prilagođavanje za rad

3.Veličina tumora

4.Lečenje

5.Ispitivanje zavisnosti preživljavanja od
bolesti melanoma i postojanja čira

6.Linearni model

7.Literatura

Uvod

Baza korišćena za ovo istraživanje je Survival from Malignant Melanoma, odnosno preživeli od opake bolesti Melanom (raka kože) u Nemačkoj. Baza se sastoji 205 pacijenata, odnosno 205 opservacija i 7 promenljivih.

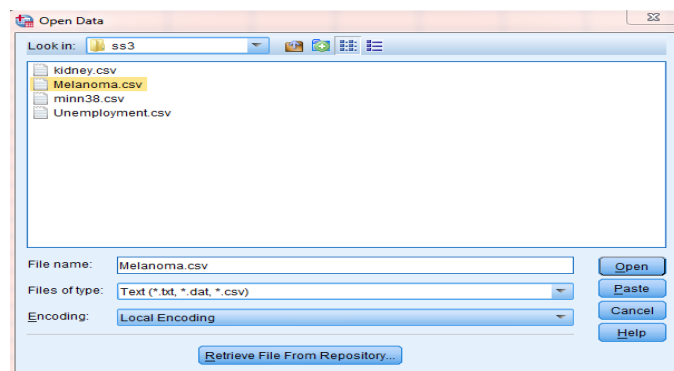
Atributi:

- Time- vreme lečenja u danima
- Status - 1 ako je umro od melanoma, 2 ako je živ, 3 mrtav iz drugih razloga
- Sex(pol) - 1 za muškarce, 0 za žene
- Age - godine ispitanika
- Year – godine rada(lečenja)
- Thickness – debljina tumora u milimetrima
- Ulcer(čir) – 1 prisustvo čira, 0 odsustvo čira

Naš cilj istraživanje jeste ispitivanje ove opeke bolesti,tj. preživljavanje, lečenje, posledice bolesti, uzroci bolesti, zastupljenost kod muškaraca i žena...

Učitavanje baze

File→Read Text Data...

Text Import Wizard - Step 1 of 6

✕

628 840 1 81 28.5
630 2400 0 73 40.33
632 10200 0 83 31.08
633 870 0 93 31.17
635 1740 0 83 41.91

	var1	var2	var3	var4
1				
2				
3				
4				

Welcome to the text import wizard!

This wizard will help you read data from your text file and specify information about the variables.

Does your text file match a predefined format?

☐ Yes

☒ No

Browse...

Text file: C:\Users\User\Desktop\ss3\Melanoma.csv

0102030405060

1	"", "time", "status", "sex", "age", "year", "thickness", "ulcer"
2	"1", 10, 3, 1, 76, 1972, 6.76, 1
3	"2", 30, 3, 1, 56, 1968, 0.65, 0
4	"3", 35, 2, 1, 41, 1977, 1.34, 0
5	"4", 99, 3, 0, 71, 1968, 2.9, 0
6	"5", 185, 1, 1, 52, 1965, 12.08, 1
7	"6", 204, 1, 1, 28, 1971, 4.84, 1
8	"7", 210, 1, 1, 77, 1972, 5.16, 1
9	"8", 232, 3, 0, 60, 1974, 3.22, 1
10	"9", 232, 1, 1, 49, 1968, 12.88, 1
11	"10", 279, 1, 0, 68, 1971, 7.41, 1

< Back

Next >

Finish

Cancel

Help

Text Import Wizard - Step 2 of 6

How are your variables arranged?

☒ Delimited - Variables are delimited by a specific character (i.e., comma, tab).

☐ Fixed width - Variables are aligned in fixed width columns.

Are variable names included at the top of your file?

☐ Yes

☒ No

Text file: C:\Users\User\Desktop\lss3\Melanoma.csv

0 10 20 30 40 50 60

1	"", "time", "status", "sex", "age", "year", "thickness", "ulcer"
2	"1", 10, 3, 1, 76, 1972, 6.76, 1
3	"2", 30, 3, 1, 56, 1968, 0.65, 0
4	"3", 35, 2, 1, 41, 1977, 1.34, 0
5	"4", 99, 3, 0, 71, 1968, 2.9, 0
6	"5", 185, 1, 1, 52, 1965, 12.08, 1
7	"6", 204, 1, 1, 38, 1971, 4.84, 1

< Back Next > Finish Cancel Help

Text Import Wizard - Delimited Step 3 of 6

The first case of data begins on which line number? 1

How are your cases represented?

☒ Each line represents a case

☐ A specific number of variables represents a case: 8

How many cases do you want to import?

☒ All of the cases

☐ The first 1000 cases.

☐ A random percentage of the cases (approximate): 10 %

Data preview

0 10 20 30 40 50 60

1	"", "time", "status", "sex", "age", "year", "thickness", "ulcer"
2	"1", 10, 3, 1, 76, 1972, 6.76, 1
3	"2", 30, 3, 1, 56, 1968, 0.65, 0
4	"3", 35, 2, 1, 41, 1977, 1.34, 0
5	"4", 99, 3, 0, 71, 1968, 2.9, 0

< Back Next > Finish Cancel Help

Text Import Wizard - Delimited Step 4 of 6

Which delimiters appear between variables?

☐ Tab
☐ Space
☒ Comma
☒ Semicolon
☐ Other:

What is the text qualifier?

☒ None
☐ Single quote
☐ Double quote
☐ Other:

Data preview

V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
"	"time"	"status"	"sex"	"age"	"year"	"thickn
"1"	10	3	1	76	1972	6.76
"2"	30	3	1	56	1968	0.65
"3"	35	2	1	41	1977	1.34
"4"	99	3	0	71	1968	2.9
"5"	185	1	1	52	1965	12.08
"6"	204	1	1	28	1971	4.84
"7"	210	1	1	77	1972	5.16
"8"	232	3	0	60	1974	3.22
"9"	232	1	1	49	1968	12.88
"10"	279	1	0	68	1971	7.41
"11"	285	1	0	53	1969	4.10

< Back

Next >

Finish

Cancel

Help

Specifications for variable(s) selected in the data preview

Data format is determined from the values present in the first 200 records.

If a column contains multiple data types in the first 200 records, the variable type is set to string.

The length (number of characters) for string variables is determined by the longest value present in the first 200 records. If subsequent records have longer values, they will be truncated.

Variable name:

V1

Data format:

String

Characters: 5

Data preview

V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
"1"	10	3	1	76	1972	6.76
"2"	30	3	1	56	1968	0.65
"3"	35	2	1	41	1977	1.34
"4"	99	3	0	71	1968	2.9

< Back

Next >

Finish

Cancel

Help

Text Import Wizard - Step 6 of 6

You have successfully defined the format of your text file.

Would you like to save this file format for future use?

☐ Yes ☐ No

Would you like to paste the syntax?

☐ Yes ☒ No ☒ Cache data locally

Press the Finish button to complete the text import wizard.

Data preview

V1	V2	V3	V4	V5	V6	V7
""	"time"	"status"	"sex"	"age"	"year"	"thickr"
"1"	10	3	1	76	1972	6.76
"2"	30	3	1	56	1968	0.65
"3"	35	2	1	41	1977	1.34
"4"	99	3	0	71	1968	2.9
"5"	185	1	1	52	1965	12.08
"6"	204	1	1	28	1971	4.84
"7"	210	1	1	77	1972	5.16
"8"	232	3	0	60	1974	3.22
"9"	232	1	1	49	1968	12.88
"10"	279	1	0	68	1971	7.41
"11"	295	1	0	53	1969	4.19
"12"	355	3	0	64	1972	0.16

< Back Next > Finish Cancel Help

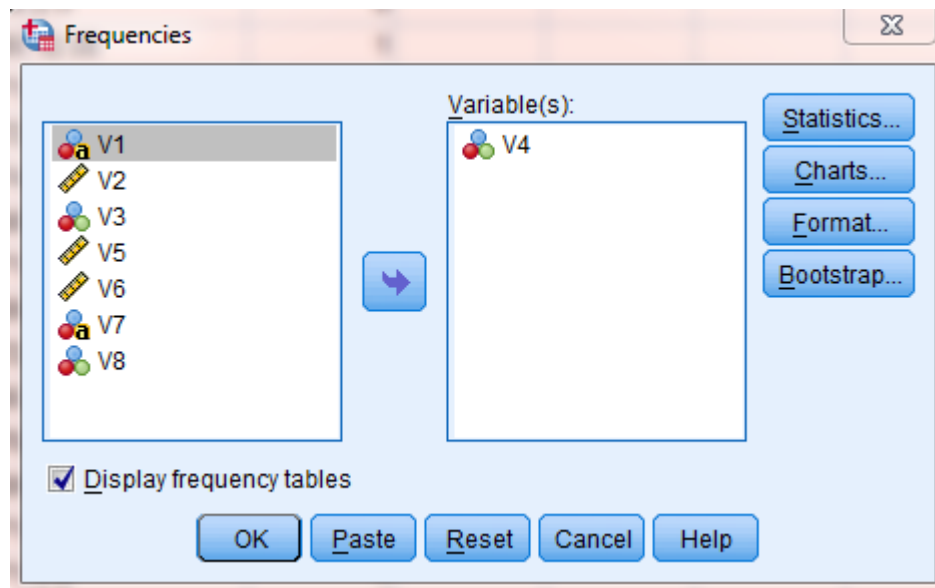
Deo učitane baze:

""	"time"	"status"	"sex"	"age"	"year"	"thickness"	"ulcer"
"1"	10	3	1	76	1972	6.76	1
"2"	30	3	1	56	1968	0.65	0
"3"	35	2	1	41	1977	1.34	0
"4"	99	3	0	71	1968	2.9	0
"5"	185	1	1	52	1965	12.08	1

Vidimo da su sve promenljive numeričkog tipa što i želim, ali ako kliknemo na Variable View piše da su tipa String . Promenićemo u tip Numeric, kao i Messure u Scale tamo gde je potrebno. Vreme, broj godina ispitanika, godine i debljina čira imaće intervalnu skalu, dok će

status, pol i prisustvo čira imati Nominalnu skalu(symbol predstavlja pripadnost određenoj grupi) . Takođe ćemo promenljivu V7 zaokružiti na ceo broj radi lakšeg rada(Variable View, Comma). Sada je naša baza spremna za rad.

Da bismo videli odnos žena i muškaraca *Analyze→Descriptive Statistic→Frequency*

Frequencies

[DataSet1]

Statistics

V4

N	Valid	205
	Missing	0

V4

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	0	126	61,5	61,5	61,5
	1	79	38,5	38,5	100,0
	Total	205	100,0	100,0	

U ovom istraživanju učestvuje 126 žena i 79 muškaraca, što može ukazati da su žene podložnije ovoj bolesti u Nemačkoj. Ova bolest je inače više prisutnija kod žena nego kod muškaraca.

Promenićemo i imena promenljivih umesto V2 stavićemo time,V3 status... (radi lakšeg rada)

V1	String	5	0		None	None	5	Left	Nominal	Input
time	Numeric	6	0		None	None	6	Right	Scale	Input
status	Numeric	8	0		None	None	8	Right	Nominal	Input
sex	Numeric	5	0		None	None	5	Right	Nominal	Input
age	Numeric	5	0		None	None	5	Right	Scale	Input
year	Numeric	6	0		None	None	6	Right	Scale	Input
thickness	Comma	11	0		None	None	11	Right	Scale	Input
ulcer	Numeric	7	0		None	None	7	Right	Nominal	Input

Veličina tumora

Klasifikacija tumora prema debljini tumora po Breslovu i nivoa invazije po Klarku. Značajne tabele:

- pTx – primarni tumor se ne može ispitati,
- pT0 – nema dokaza o primarnom tumoru,
- pTis – melanom *in situ* (atipična melanocitna hiperplazija ili teška melanocitna displazija), neinvazivna lezija Clark I,
- pT1 – tumor debljine 0,75 mm ili manje i nivo invazije Clark II,
- pT2 – tumor debljine 0,75 mm do 1,5 mm i/ili nivo invazije Clark III,
- pT3 – tumor debljine 1,5 mm do 4,0 mm i/ili nivo invazije Clark IV,
- pT3a – tumor debljine 1,5–3 mm,
- pT3b – tumor debljine 3–4 mm,
- pT4 – tumor debljine preko 4 mm i/ili nivo invazije Clark V i/ili satelit(i) do 2 cm od primarne promene,
- pT4a – tumor debljine preko 4 mm i/ili nivo invazije Clark V,
- pT4b – satelit(i) do 2 cm od primarnog tumora.

Klarkova klasifikacija označava nivoe invazije slojeva kože. Tako je I Klarkov nivo melanom *in situ*, II Klarkov nivo je invazija papilarnog sloja derma, III -invazija papilarnog i retikularnog sloja derma, IV- invazija retikularnog sloja derma, V-invazija supkutanog tkiva. Prema Klarku petogodišnje preživljavanje redom za stadiume I je veće od 95%, za stadium II 95%, za III 81%, za IV 68%, i V 47%.

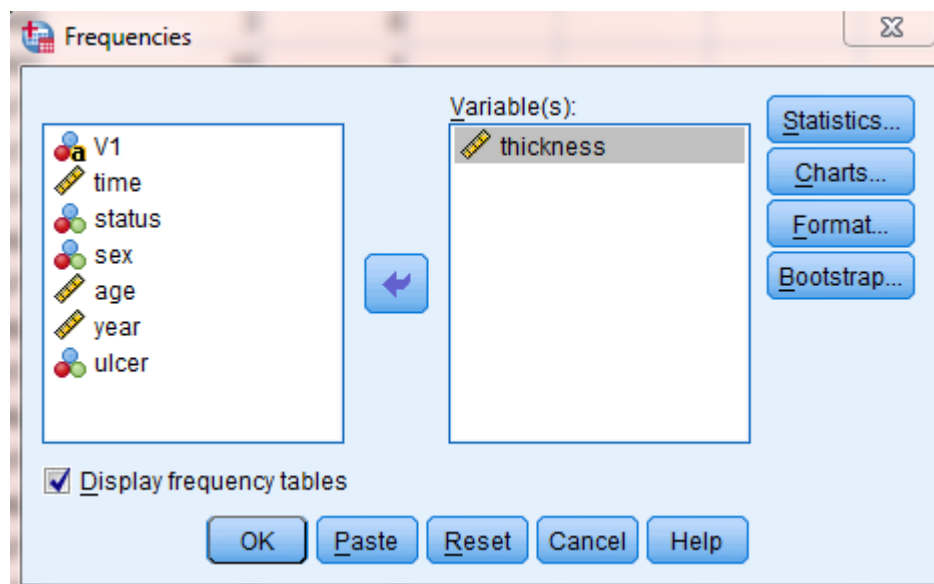
Aktuelna AJCC klasifikacija melanoma i očekivano preživljavanje bolesnika

Stadijum	Kriterijum klasifikacije			Petogodišnje preživljavanje
0	pTis	N0	M0	
IA	pT1	N0	M0	>95%
IB	pT2	N0	M0	>85%
IIA	pT3	N0	M0	>70%
IIB	pT4	N0	M0	50%
IIIA	svaki pT	N1	M0	<40%
IIIB	svaki pT	N2	M0	<30%
IVA	svaki pT	N2	M1a	<5-10%
IVB	svaki pT	svaki N	M1b	<5%

Prema Eggermontu (42)

Sada ćemo na osnovu naših podataka ispitati minimalnu, maksimalnu, srednju vrednost debljine tumora ispitanika.

Analyze→ Descriptive Statistic→Frequencies

Klikom na Statistic štikliramo Min,Max,Mean,Median, Sd, Variance i Continue. Čekiramo i display frequencies table.

Frequencies: Statistics

Percentile Values

☐ Quartiles

☐ Cut points for: 10 equal groups

☐ Percentile(s):

Add

Change

Remove

Central Tendency

☒ Mean

☒ Median

☐ Mode

☐ Sum

☐ Values are group midpoints

Dispersion

☒ Std. deviation ☒ Minimum

☒ Variance ☒ Maximum

☐ Range ☐ S.E. mean

Distribution

☐ Skewness

☐ Kurtosis

Continue Cancel Help

Statistics

thickness

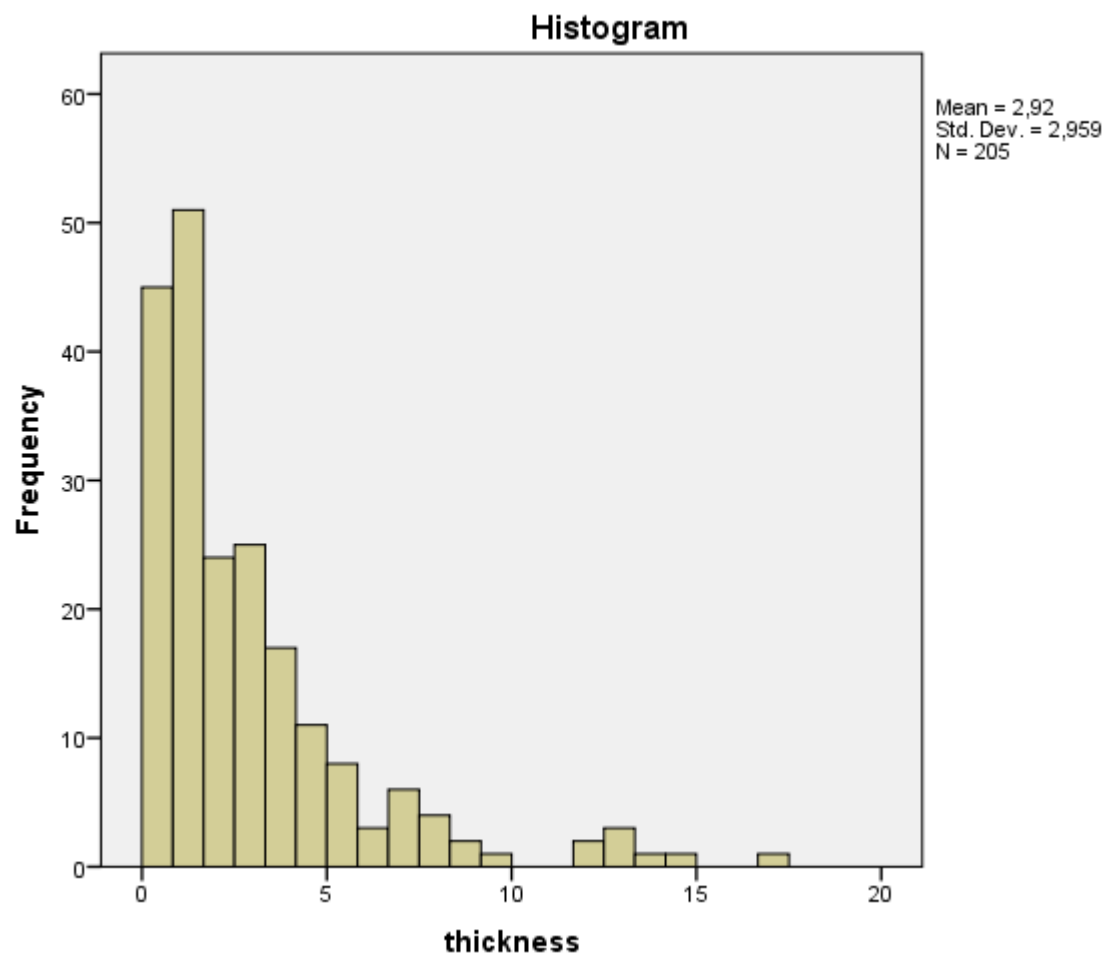
N	Valid	205
	Missing	0
Mean		2.92
Median		1.94
Std. Deviation		2.959
Variance		8,758
Minimum		0
Maximum		17

Vidimo da je najmanja debljina tumora 0mm, najveća 17mm (V stadium), standardna devijacija 2.959 a srednja vrednost 2.92 što pripada pt3 odnosno IV Klarkovom nivou gde je procenat petogodišnjeg preživljavanja 87%, a desetogodišnjeg 57%.

Crtamo odgovarajući histogram za ovo obeležje.

Analyze → *Descriptive Statistic* → *Frequencies*

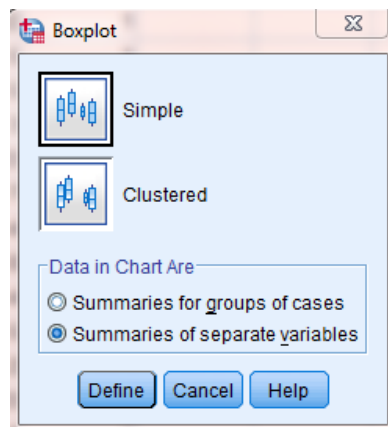
Odabereme thickness u prozoru Variable, i kliknemo na Charts pa zatim na Histograms.

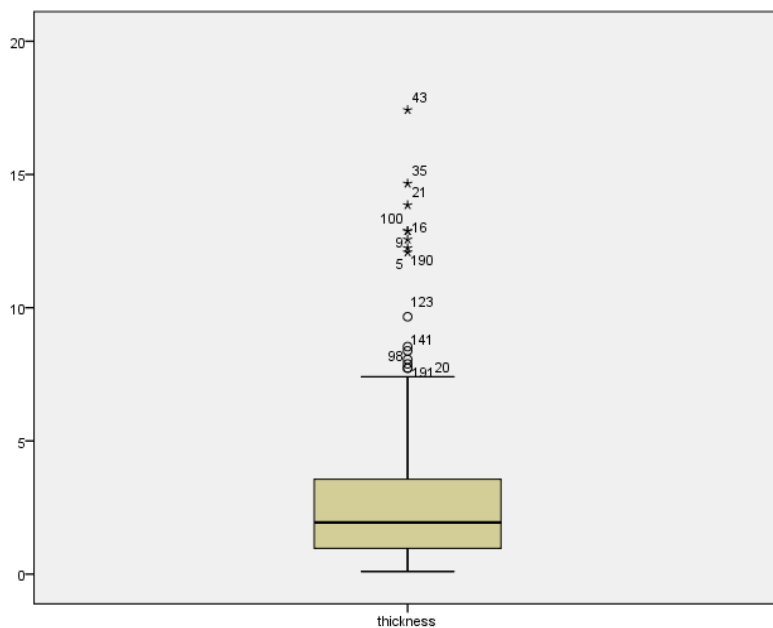
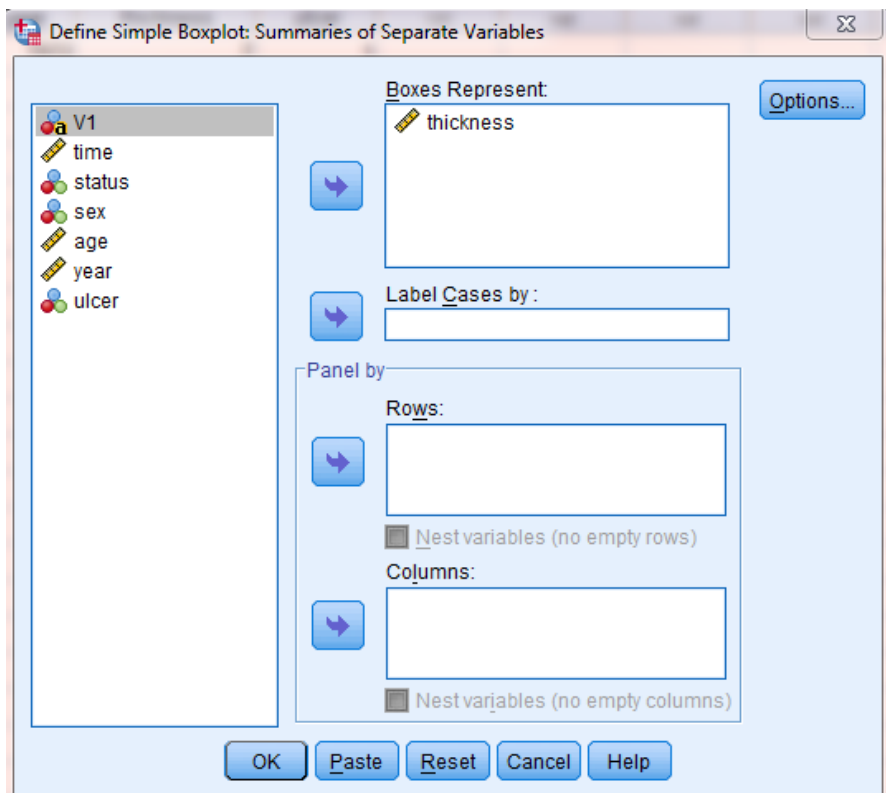

Sa histograma vidimo da najviše ispitanika ima tumor debljine između 0-2 mm.

Možemo nacrtati i Box-Plotove za debljinu tumora.

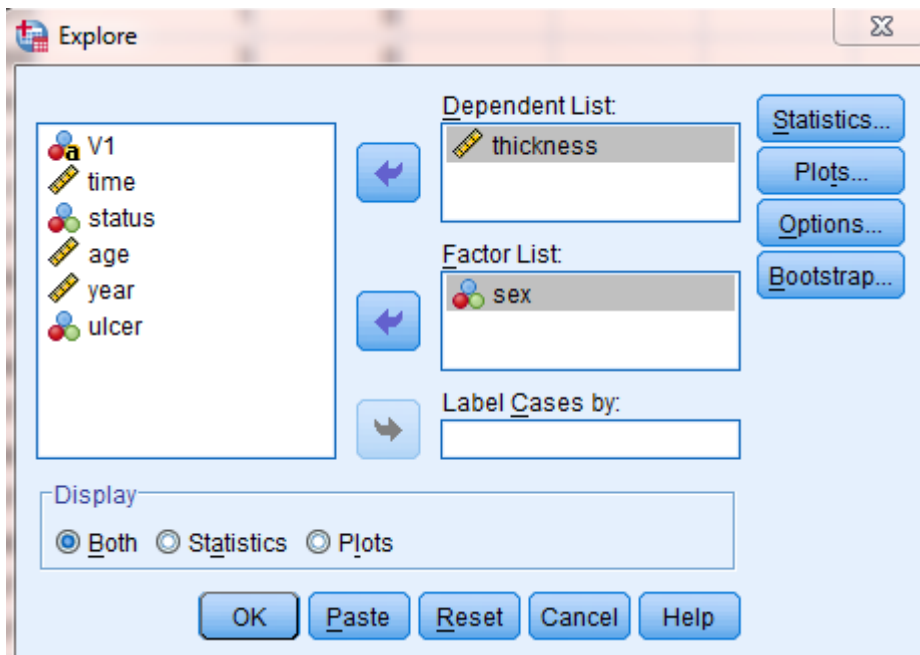
Graphs → Legacy Dialogs → Boxplot

Imamo dosta autlajera, srednja vrednost je oko 2-3 mm što smo videli i na histogramu. Možemo prikazati Boxplotove posebno za muškarce a posebno za žene.

Analyze→ Descriptive Statistic→ Explore

Explore: Plots

Boxplots

☒ Factor levels together

☐ Dependents together

☐ None

Descriptive

☐ Stem-and-leaf

☐ Histogram

☐ Normality plots with tests

Spread vs Level with Levene Test

☒ None

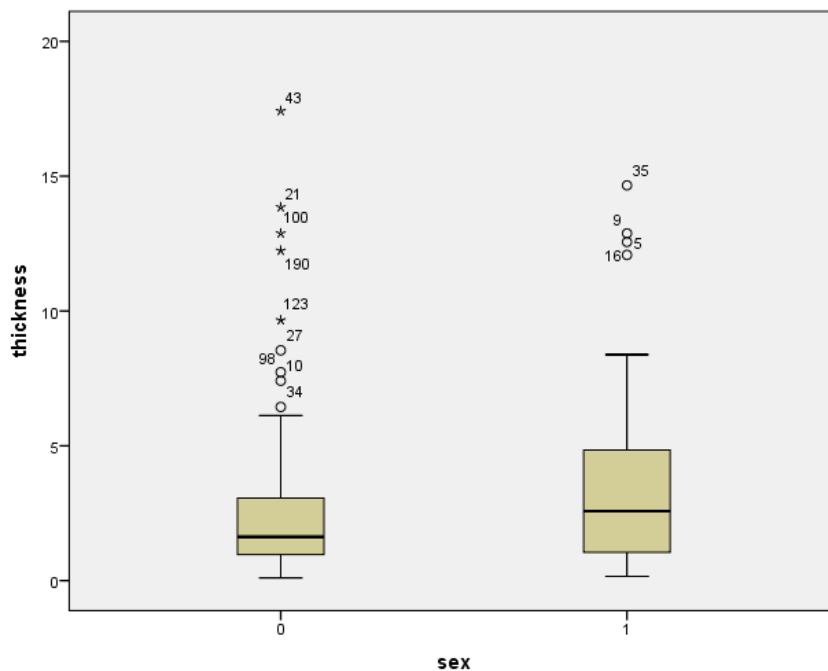
☐ Power estimation

☐ Transformed Power: Natural log

☐ Untransformed

Continue Cancel Help

thickness

Vidimo da je srednja vrednost debljine tumora kod žena manja oko 2mm, a kod muškaraca veća oko 3 mm, kao i da više autlajera ima kod žena nego kod muškaraca.

Proveravamo da li su vrednosti obeležja thickness normalno raspoređene.

Analyze → Descriptive Statistic → Explore

U otvorenom prozoru kliknemo na Plots, i čekiramo Normality plots with tests.

Tests of Normality

		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
sex		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
thickness	0	,205	126	,000	,676	126	,000
	1	,137	79	,001	,863	79	,000

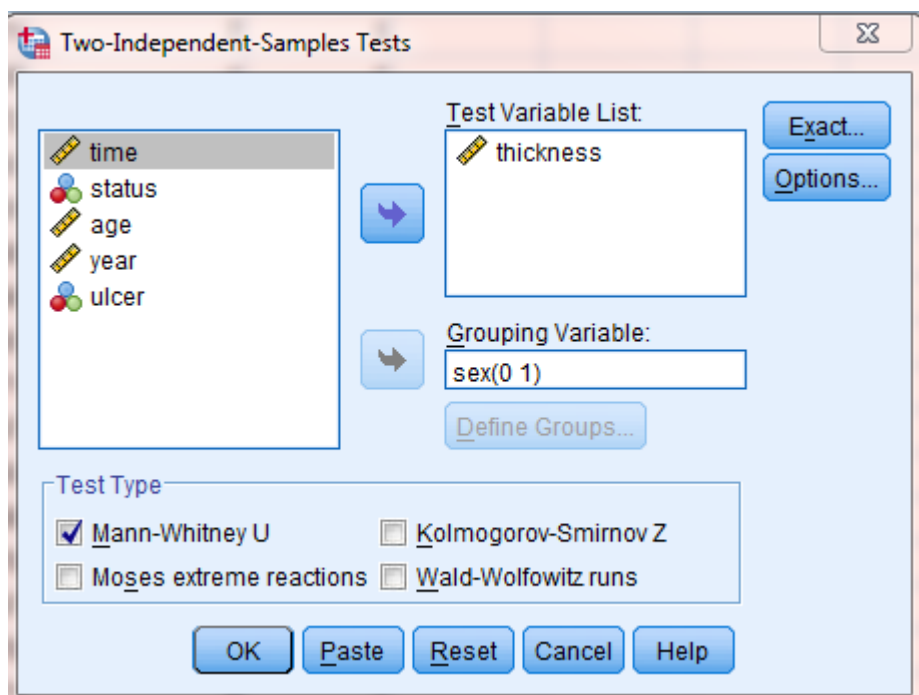
a. Lilliefors Significance Correction

P vrednost testa je manja od 0.001 zato se prikazuje u tabeli .000. Znači p vrednost testa je manja od 0.05 pa možemo zaključiti da vrednost obeležja thickness nije normalno raspodeljena. Za ispitivanje normalnosti ovde se koristio Kolmogorov-Smirnov test(za veliki obim uzorka) i Šapiro-Vilk(obim uzorka do 2000).

Narušene su prepostavke o normalnosti a postoje i autilajeri, pa nećemo moći primeniti t-testove i anovu.

Najpogodniji test kada ne važi pretpostavka o normalnosti je Mann Whutney. On poredi 2 promenljive na osnovu medijana.

Analyze→ Nonparametric Test→ Legacy dialogs→ 2 independet samples

Mann-Whitney Test

Ranks

	sex	N	Mean Rank	Sum of Ranks
thickness	0	126	93,62	11795,50
	1	79	117,97	9319,50
	Total	205		

Test Statistics^a

	thickness
Mann-Whitney U	3794,500
Wilcoxon W	11795,500
Z	-2,863
Asymp. Sig. (2-tailed)	,004

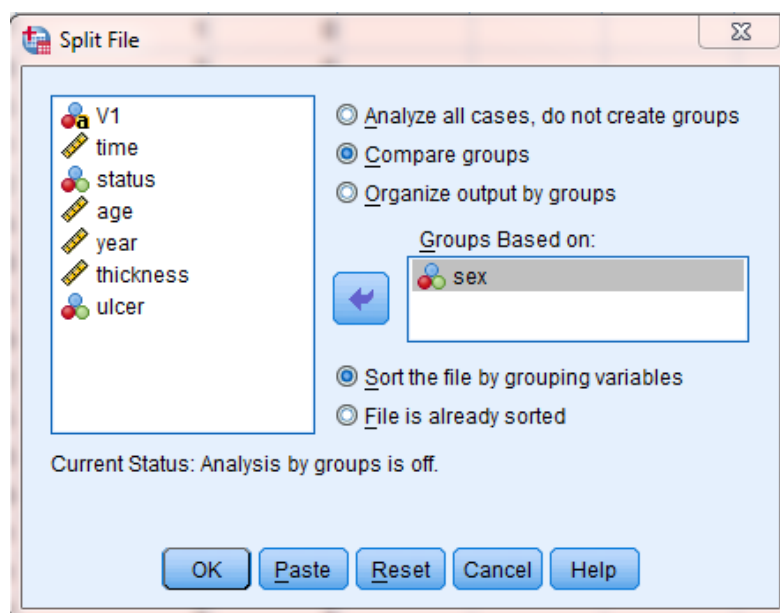
a. Grouping Variable: sex

Vidimo da je p vrednost testa 0.004 što je manje od 0.05. Nultu hipotezu odbacujemo, tj. debljina tumora ne zavisi od pola ispitanika.

Lečenje

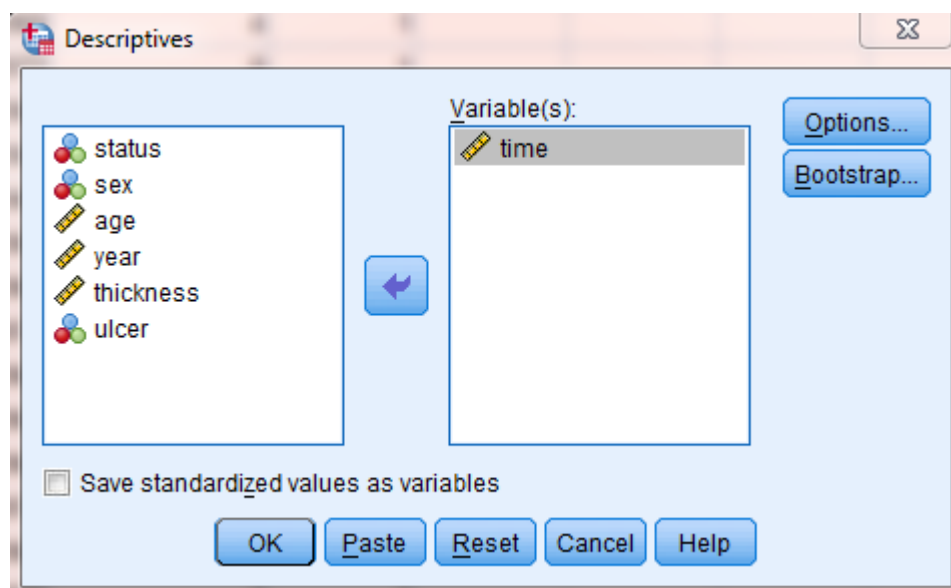
Prvo ćemo proveriti koliko se u principu leče žene a koliko muškarci. Za izvršavanje ovog zadatka potrebno je prvo spilitovati podatke.

Data → Split file

Sada smo splitovali fajl pa možemo da računamo.

Analyze → Descriptive Statistics → Descriptives

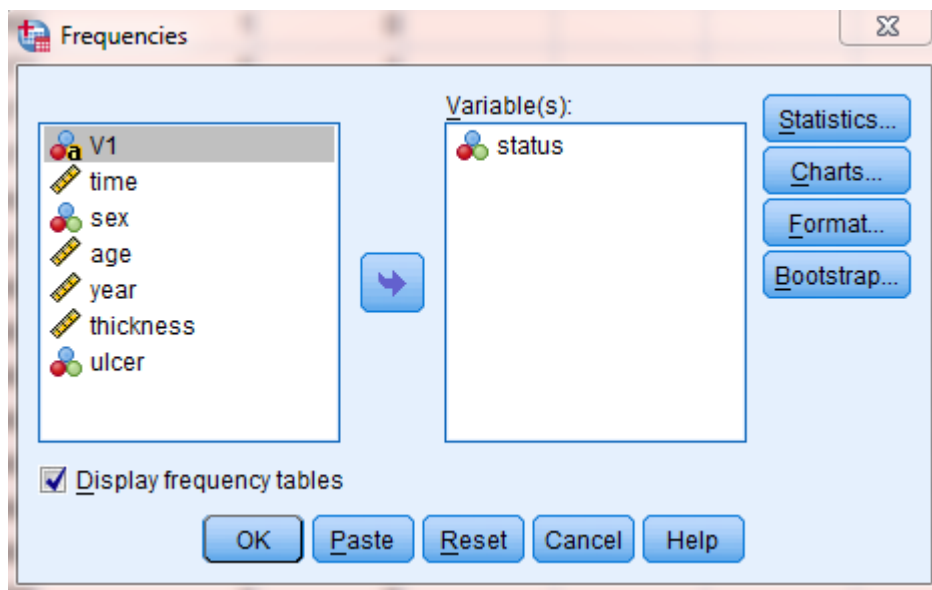
Descriptive Statistics

sex		N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
0	time	126	99	5565	2282,64	1089,818
	Valid N (listwise)	126				
1	time	79	10	4492	1945,71	1148,382
	Valid N (listwise)	79				

Primećujemo da se žene duže leče, kod njih je minimum 99 dana lečenja dok je kod muškaraca samo 10. Takođe i maksimum je veći kod žena nego kod muškaraca. Srednja vrednost lečenja u danima kod žena je 2283 dana, a kod muškaraca 1946 dana. Zaključujemo da se žene duže leče ali da li to ima uticaja na stopu smrtnosti kod žena i muškaraca, kao posledica bolesti melanoma?

Ispitujemo kojoj kategoriji Statusa dužine lečenja pripada najviše ispitanika?

Analyze→ Descriptive Statistic→ Frequencies

status					
sex			Frequency	Percent	Valid Percent
0	Valid	1	28	22,2	22,2
		2	91	72,2	72,2
		3	7	5,6	5,6
		Total	126	100,0	100,0
1	Valid	1	29	36,7	36,7
		2	43	54,4	54,4
		3	7	8,9	8,9
		Total	79	100,0	100,0

Kod žena najviše njih prežive - 91, 28 žena umire od bolesti a 7 zbog nekih drugih faktora.

Kod muškaraca najviše njih preživi - 43, 29 umire zbog bolesti a 7 zbog nekog drugog fatora.

Kako je ispitano mnogo više žena nego muškaraca a broj umrlih od melanoma je sličan kod muškaraca (29) i kod žena (28), možemo zaključiti da je to posledica dužeg lečenja žena nego muškaraca (što smo ispitivali u prethodnom odeljku). Znači žene se u principu duže leče i imaju duži životni vek.

Ispitaćemo i zavisnot dužine lečenja bolesti (zavisna promenljiva) u odnosu na pol (nezavisna promenljiva) uz pomoć One-way ANOVA testa.

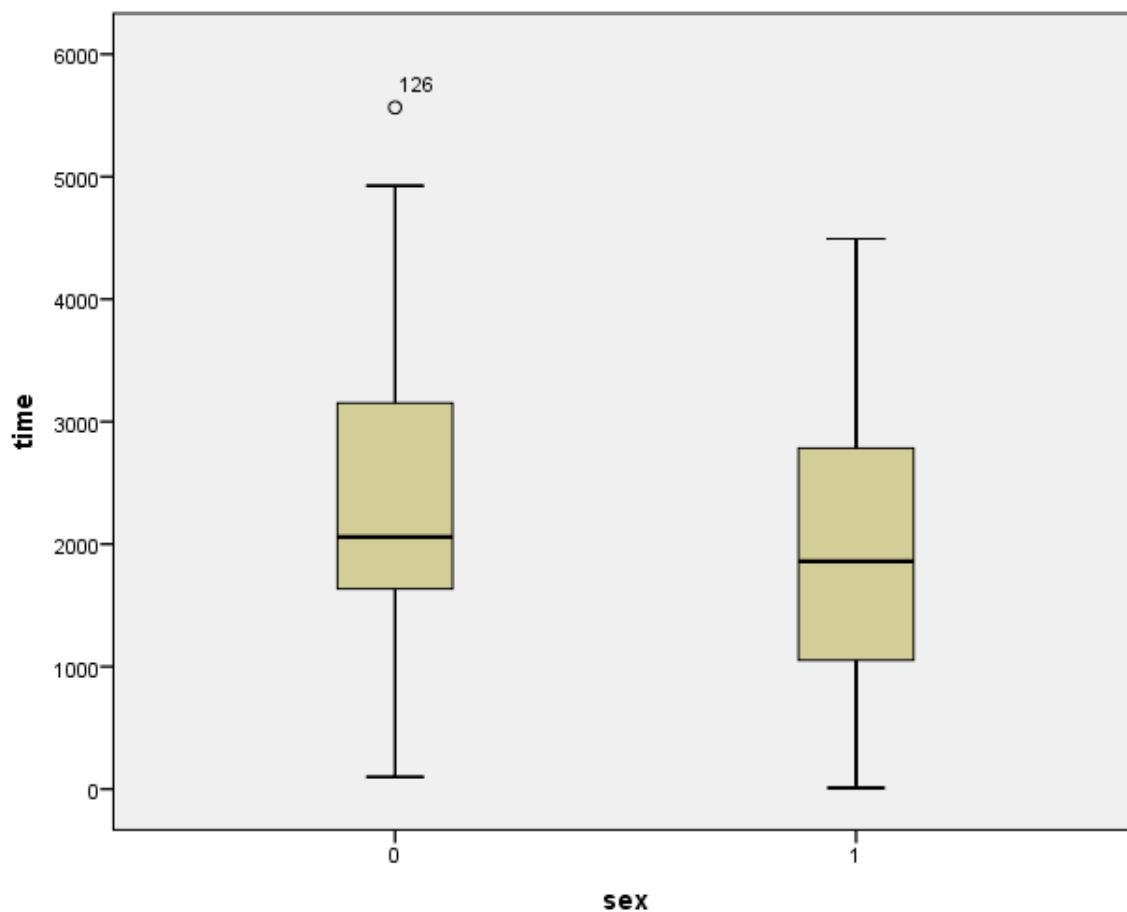
Uslovi koje treba ispuniti za ovaj test su:

- zavisna promenljiva je neprekidna (dužina lečenja u danima)

- faktor se sastoji od 2 ili više nezavisnih grupa(0-žena, 1-muškarac)

- ispitujemo autlajere: (narušena pp, postoji jedan autlajer kod žena prilikom 126 opservacije)

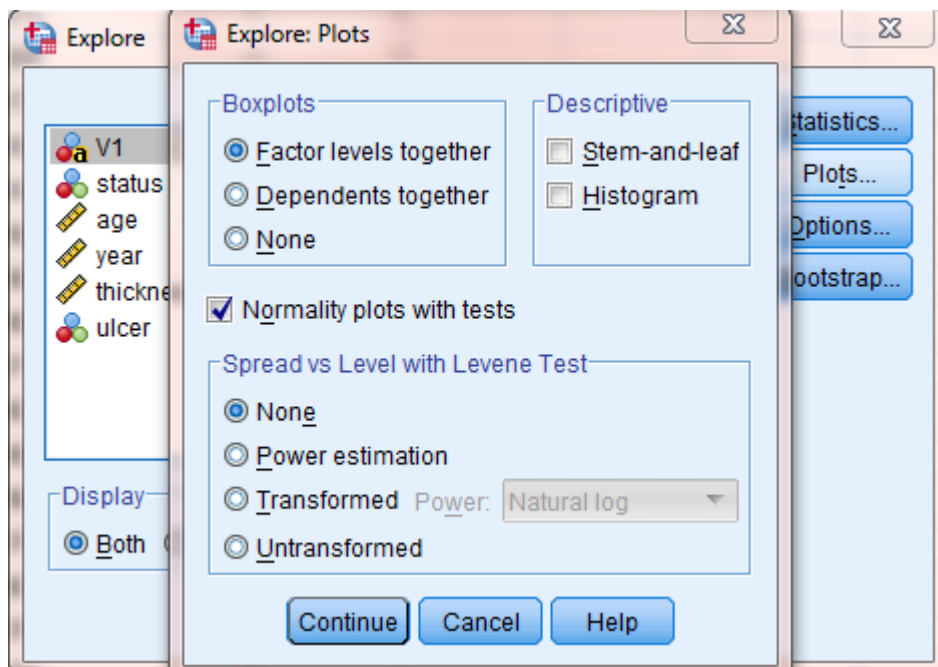
Analyze→ Descriptive Statistic→ Explore...

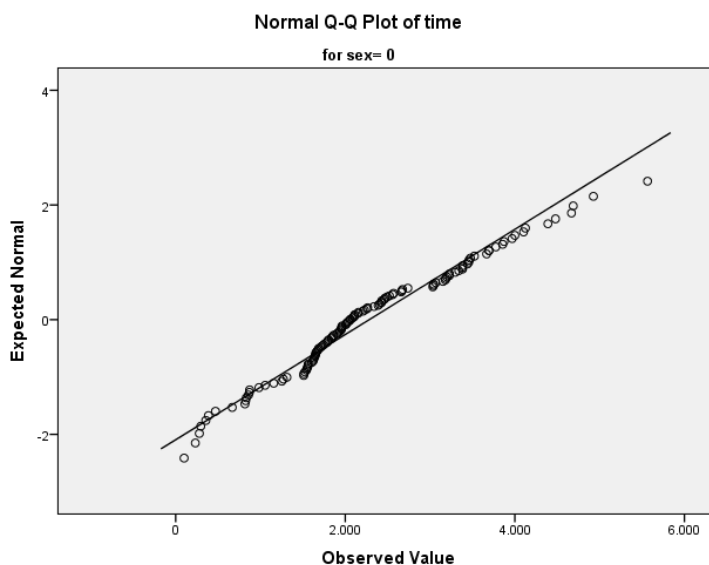
-zavisna promenljiva treba da ima bar aproksimalno normalnu raspodelu po grupama

Proveravamo da li dužina lečenja bolesti ima normalnu raspodelu u odnosu na pol.

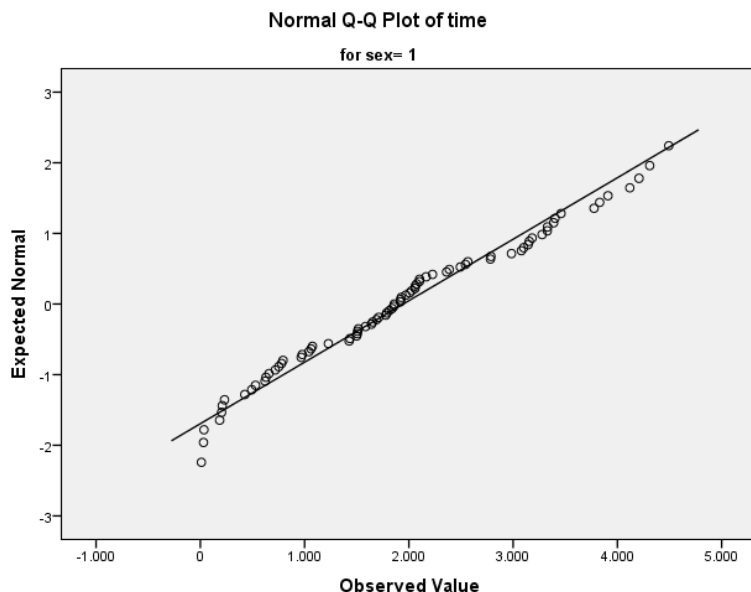
Analyze→Descriptive Statistic→Explore

Za žene:

Za muškarce:

Kriva na ovom grafiku se sastoji od tačaka koje se dobijaju oduzimanjem očekivanog od posmatranog kvantila. X-osa predstavlja empirijske vrednosti kvantila a y-osa očekivane vrednosti kvantila iz normalne raspodele. Ukoliko je raspodela normala tačke treba da se grupišu oko prave $y=x$. Vidimo da su tačke kod osoba muškog pola približnije ovoj liniji, ali i kod osoba ženskog pola ne štrče mnogo van linije. Sa ovih grafika možemo pretpostaviti da vreme lečenja u odnosu na pol ima normalnu raspodelu. Proverićemo i testovima za normalnost.

Tests of Normality

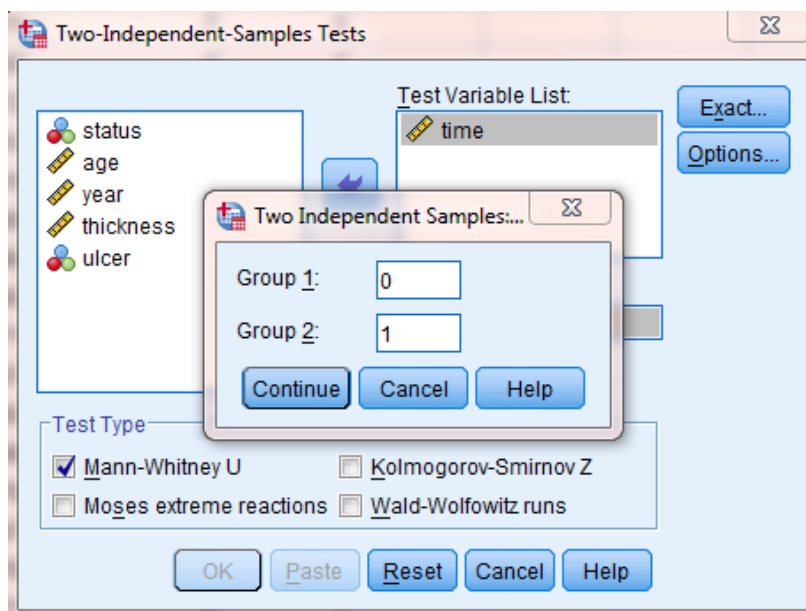
		Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
sex		Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
time	0	,102	126	,003	,974	126	,015
	1	,091	79	,163	,971	79	,068

a. Lilliefors Significance Correction

Vrednost testa kod žena je 0.003 (Kolmogorov-Smirnov) i 0.015 (Šapiro-Vilk). Obe vrednosti su manje od 0.05 što nam ukazuje da odbacujemo nultu hipotezu koja glasi da je raspodela normalna. Dakle kod žena ne važi normalna raspodela, dok kod muškaraca važi (vrednosti su veće od 0.05 i prihvatamo nultu hipotezu).

Pošto je narušena normalnost ne možemo koristiti navedeni test. Najbolje rešenje kada ne važi normalna raspodela je Mann-Whitney test, koji poredi dve promenljive na osnovu medijana. Prvo otseptujemo podatke a zatim:

Analyze → Nonparametric Test → Legacy dialogs → 2 independent samples

Mann-Whitney Test

Ranks

sex		N	Mean Rank	Sum of Ranks
time	0	126	109,73	13825,50
	1	79	92,27	7289,50
Total		205		

Test Statistics^a

	time
Mann-Whitney U	4129,500
Wilcoxon W	7289,500
Z	-2,050
Asymp. Sig. (2-tailed)	,040

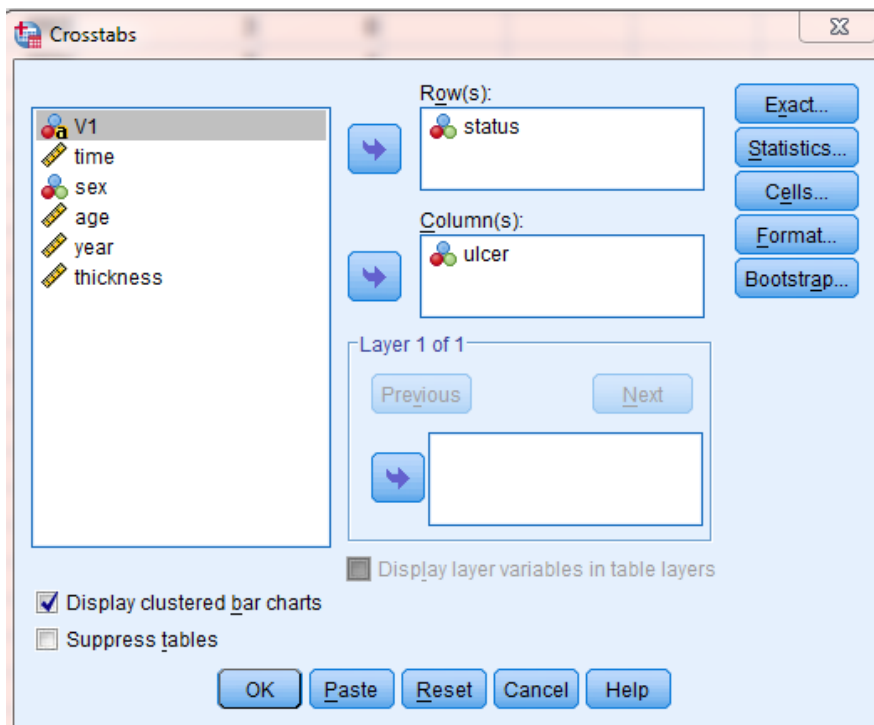
a. Grouping Variable: sex

Vrednost testa je 0.04 što je blizu 0.05 (malo manje). Ovde odbacujemo nultu hipotezu, tj. možemo reći da dužina lečenja bolesti ne zavisi od pola ispitanika. (Logičnom diskusijom pre ovog ispitivanja smo zaključili da se žene duže leče od muškaraca, ali testom je pokazano da dužine lečenja melanoma kod žena i muskaraca nije povezano).

Ispitivanje zavisnosti preživljavanja od bolesti melanoma i postojanje čira

Da bismo ispitali zavisnost postojanja čira i preživljavanje koristimo hi-kvadrat test, pošto su obeležja kategorička. Hi-Kvadrat test nezavisnosti ispituje da li su obeležja nezavisna, pa je nulta hipoteza da su obeležja nezavisna, a alternativna da nisu. Podaci obeležja se svrstaju u tabelu kontingencije.

Analyze → Descriptive Statistic → Crosstabs

Crosstabs: Statistics

☒ Chi-square ☐ Correlations

Nominal

☒ Contingency coefficient

☒ Phi and Cramer's V

☐ Lambda

☐ Uncertainty coefficient

Ordinal

☐ Gamma

☐ Somers' d

☐ Kendall's tau-b

☐ Kendall's tau-c

Nominal by Interval

☐ Eta

☐ Kappa

☐ Risk

☐ McNemar

☐ Cochran's and Mantel-Haenszel statistics

Test common odds ratio equals: 1

Continue Cancel Help

OK Paste Reset Cancel Help

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
status * ulcer	205	100,0%	0	0,0%	205	100,0%

status * ulcer Crosstabulation

Count

		ulcer		Total
		0	1	
status	1	16	41	57
	2	92	42	134
	3	7	7	14
Total		115	90	205

Najviše je onih koji su živi i nemaju čir (92), pa zatim oni koji su živi i imaju čir (42), mrtvi i imali čir (41). Pa na osnovu ovoga možemo naslutiti da postoji neka veza ali i da ona nije baš jaka.

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	26,974 ^a	2	,000
Likelihood Ratio	27,406	2	,000
Linear-by-Linear Association	14,907	1	,000
N of Valid Cases	205		

a. 0 cells (0,0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 6,15.

Symmetric Measures

	Value	Approx. Sig.
Nominal by Nominal Phi	,363	,000
Cramer's V	,363	,000
Contingency Coefficient	,341	,000
N of Valid Cases	205	

U tabeli Chi-Square tests nema prekoračenja što je dobro. Vrednost test-statistike Hi-Kvadrat testa jeste vrednost iz prve vrste Pearson Chi-Square i iznosi 26,974, dok je p-vrednost manja od 0.01. Nivo značajnosti je 0.05 što znači da odbacujemo nultu hipotezu koja glasi da su obeležja nezavisna. Dakle, prihvatamo alternativnu hipotezu da su obeležja zavisna. Phi i Cramers V vrednosti su vrednosti koeficijenta korelacije i iznose 0.363 što je malo ispod umerene veze. Veza nije baš jaka ali nije ni mnogo slaba. Contingency Coefficient je koeficijent kontigencije i iznosi 0.341, dakle nije nešto jaka zavisnot između naših promenljivih, ali svakako postoji.

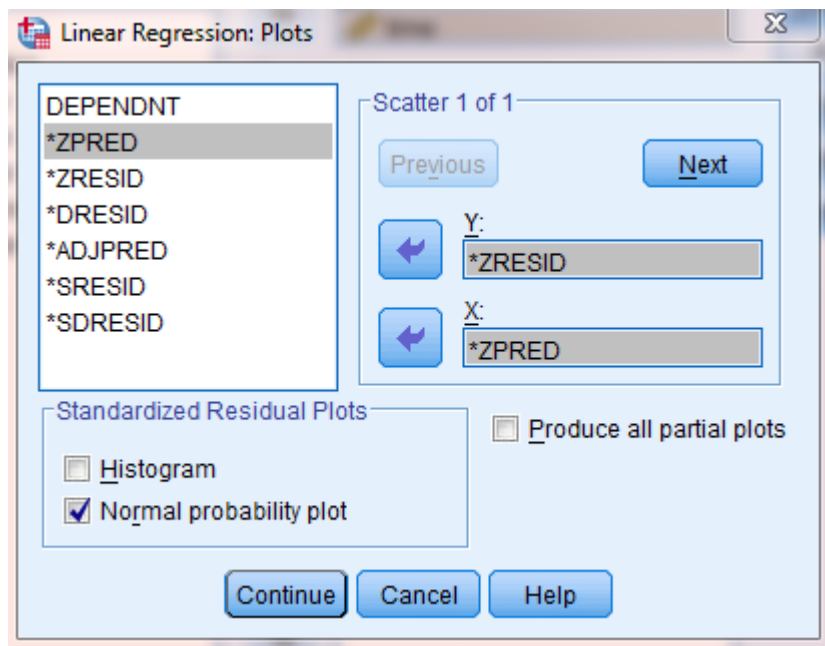
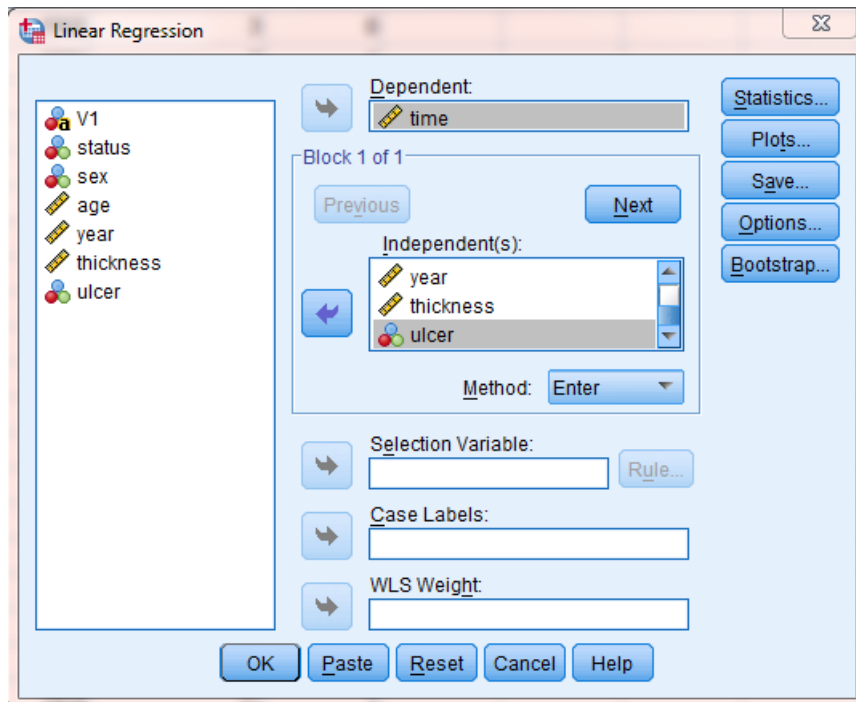
Pravljenje najboljeg linearnog model za određivanje vremena lečenja bolesti u odnosu na ostale promenljive

Da bi rešili ovaj problem primenjujemo linearnu regresiju. Za njenu primenu potrebno je da budu ispunjeni sledeći uslovi:

- Opservacije su nezavisne
- Greška ima normalnu raspodelu sa očekivanjem 0 i konstantnom disperzijom
- Greške su međusobno nekorelisane
- Broj podataka značajno je veći od broja parametara koji se ocenjuju

- Mora postojati linearna zavisnost između zavisne i bilo koje nezavisne promenljive

Analyze→ Regression→ Linear

Linear Regression: Statistics

Regression Coefficients

☒ Estimates
☐ Confidence intervals
 Level(%): 95
☐ Covariance matrix

☒ Model fit
☐ R squared change
☐ Descriptives
☒ Part and partial correlations
☒ Collinearity diagnostics

Residuals

☐ Durbin-Watson
☐ Casewise diagnostics
☒ Outliers outside: 3 standard deviations
☒ All cases

Continue Cancel Help

Pri pokretanju dobijamo:

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	,690 ^a	,477	,461	823,834

a. Predictors: (Constant), ulcer, year, sex, age, status, thickness

b. Dependent Variable: time

ANOVA^a

Model		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
1	Regression	122457150,1	6	20409525,01	30,071	,000 ^b
	Residual	134382958,7	198	678701,812		
	Total	256840108,8	204			

a. Dependent Variable: time

b. Predictors: (Constant), ulcer, year, sex, age, status, thickness

Na osnovu tabele zaključujemo da sve nezavisne promenljive objašnjavaju 47,7 % disperzije zavisne promenljive (R square), što znači da je jačina veze jaka.

Koeficijent korelacije (R)-pokazuje linearnu korelaciju između vrednosti zavisne promenljive i regresijom predviđene vrednosti.

Koeficijent determinacije(R²)-meri jačinu veze između zavisnih i nezavisnih promenljivih i predstavlja proporciju ukupnog varijabiliteta zavisne promenljive koja je objašnjena varijacijama nezavisne promenljive.

$$R^2 = \frac{\text{objasneni varijabilitet}}{\text{ukupan varijabilitet}}$$

Korigovani koeficijent determinacije-koeficijent determinacije korigovan prema broju nezavisnih promenljivih i veličini uzorka:

$$\hat{R}^2 = 1 - \frac{N-1}{N-k-1}(1 - R^2)$$

N-veličina uzorka

k-broj nezavisnih promenljivih

Posmatrajmo i koeficijente:

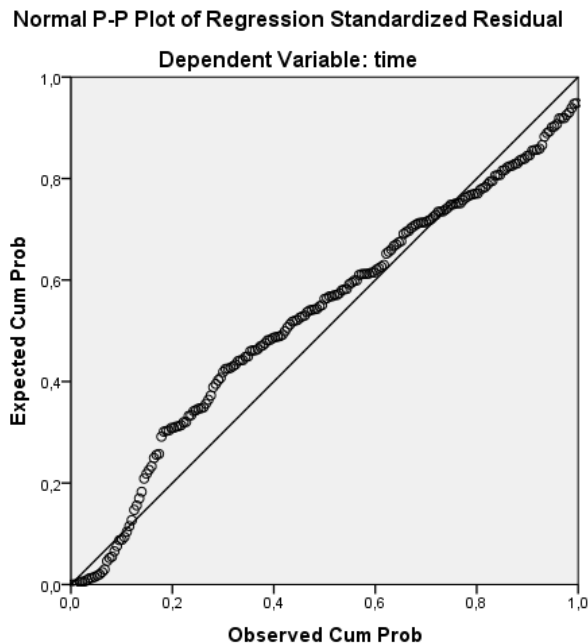
Coefficients^a

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.	Correlations			Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Zero-order	Partial	Part	Tolerance	VIF
1 (Constant)	451853,225	45907,186		9,843	,000					
status	666,505	110,346	,327	6,040	,000	,316	,394	,310	,899	1,112
sex	-137,722	121,117	-,060	-1,137	,257	-,146	-,081	-,058	,953	1,049
age	-10,722	3,640	-,159	-2,946	,004	-,302	-,205	-,151	,903	1,107
year	-228,443	23,332	-,524	-9,791	,000	-,486	-,571	-,503	,921	1,085
thickness	-57,327	22,457	-,151	-2,553	,011	-,235	-,179	-,131	,753	1,328
ulcer	-223,965	131,685	-,099	-1,701	,091	-,265	-,120	-,087	,775	1,290

a. Dependent Variable: time

Za naš model značajni su samo oni koeficijenti čija je p-vrednost manja od 0.05. Iz tbele zaključujemo da promenljive sex i ulcer nisu značajne za naš model.

Proveravamo i normalnost reziduala.

Dijagram normalne raspodele za standardizovane reziduale ima približno normalnu raspodelu.

Model koji smo dobili je sledeći:

$$Y = 451853,2 + 666,05X_1 - 137,7X_2 - 10,722X_3 - 228,4X_4 - 57,3X_5 - 223,9X_6$$

Ovo nije najbolji model jer promenljiva sex nije značajna za naš model. Najbolji model dobijamo izbacivanjem promenljive sex i ulcer.

Možemo pozvati i metodu Stepwise.

Forward-postepeno uključivanje promenljivih u model na osnovu p-vrednosti F-testa.

Backward-iz modela sa svim nezavisnim promenljivim se izbacuju jedna po jedna promenljiva na osnovu p-vrednosti F-testa.

Stepwise-postepeno se dodaju promenljive u model, pri čemu se u svakom koraku proverava p-vrednost F-testa. Ovo je kombinacija prethodne 2 metode.

Linear Regression

Dependent: time

Block 1 of 1

Previous Next

Independent(s): status, sex, age

Method: Stepwise

Selection Variable: Rule...

Case Labels:

WLS Weight:

OK Paste Reset Cancel Help

Statistics... Plots... Save... Options... Bootstrap...

V1 status sex age year thickness ulcer

Model	Variables Entered	Variables Removed	Method
1	year		Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= ,050, Probability-of-F-to-remove >= ,100).
2	status		Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= ,050, Probability-of-F-to-remove >= ,100).
3	thickness		Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= ,050, Probability-of-F-to-remove >= ,100).
4	age		Stepwise (Criteria: Probability-of-F-to-enter <= ,050, Probability-of-F-to-remove >= ,100).

a. Dependent Variable: time

Dobili smo isti rezultat, tj. za naš model nisu značajne sex i ulcer koje su izbačene. Iz sledeće tabele takođe uočavamo koje promenljive treba izbaciti, one koje imaju p-vrednost testa veću od 0.05.

Excluded Variables^a

Model		Beta In	t	Sig.	Partial Correlation	Collinearity Statistics		
						Tolerance	VIF	Minimum Tolerance
1	status	,391 ^b	7,015	,000	,443	,981	1,019	,981
	sex	-,148 ^b	-2,438	,016	-,169	1,000	1,000	1,000
	age	-,218 ^b	-3,587	,000	-,245	,965	1,037	,965
	thickness	-,306 ^b	-5,249	,000	-,346	,982	1,018	,982
	ulcer	-,281 ^b	-4,824	,000	-,321	,999	1,001	,999
2	sex	-,110 ^c	-2,006	,046	-,140	,990	1,010	,971
	age	-,214 ^c	-3,941	,000	-,268	,964	1,037	,946
	thickness	-,240 ^c	-4,427	,000	-,298	,947	1,056	,946
	ulcer	-,191 ^c	-3,421	,001	-,235	,927	1,079	,910
3	sex	-,072 ^d	-1,342	,181	-,095	,961	1,041	,919
	age	-,165 ^d	-3,039	,003	-,210	,906	1,104	,889
	ulcer	-,113 ^d	-1,903	,059	-,133	,783	1,278	,783
4	sex	-,068 ^e	-1,283	,201	-,091	,960	1,042	,866
	ulcer	-,105 ^e	-1,805	,073	-,127	,781	1,280	,764

a. Dependent Variable: time

b. Predictors in the Model: (Constant), year

c. Predictors in the Model: (Constant), year, status

d. Predictors in the Model: (Constant), year, status, thickness

e. Predictors in the Model: (Constant), year, status, thickness, age

To su naravno sex i ulcer.

Ovom metodom smo dobili isti rezultat kao i metodom Enter(standardna linearna regresija).

Liteartura

- <http://www.math.rs/p/marija-radicevic/kurs/324/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BA%D0%B8-%D1%81%D0%BE%D1%84%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80-3/>
- <https://vincentarelbundock.github.io/Rdatasets/datasets.html>
- <https://stat.ethz.ch/R-manual/R-devel/library/MASS/html/Melanoma.html>

